

Asia: VN/23227/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on 8.4.2020 antanut oikeusministeriölle lausunnon sen valmistellessa kuluttajansuojalain väliaikaisesti muuttamisesta annettua lakia 512/2020, jota nyt lausuntopyynnön kohteena oleva lakiluonnos pääosin sisällöltään vastaa.

Tuolloin todetusti tilapäisen korkokaton noudattamisen asianmukainen valvonta käräjäoikeuksissa niiden käsitellessä suurta määrää kuluttajaluottoja koskevia summaarisia riita-asioita on tosiasiasa mahdollista vain, jos käräjäoikeuksien käyttämään asiankäsittelyjärjestelmään (TUOMAS) tehdään tällaisen toiminnan mahdollistavat rakenteelliset muutokset. Vähintäänkin kantajat on ohjeistettava laatimaan vaatimuksensa ja niiden perusteet haastehakemuksissa siten, että tuomioistuimien pystyy hakemuksia täydennyttämättä käsittelemään myös sellaiset asiat, joissa tilapäistä korkokattoa on sovellettava. Muutoin summaaristen riita-asioiden käsittely käy asiamääriin ja resursseihin nähden huomattavan vaikeaksi ja ruuhkautuu merkittävästi.

Kuluttajaluottoihin perustuvat velkomuskanteet pannaan käräjäoikeudessa vireille joko Santra-tietojärjestelmän tai oikeushallinnon sähköisen asiointipalvelun kautta. Mainitun lain 512/2020 johdosta Oikeusrekisterikeskus on ohjeistanut näitä kanavia käyttäviä kantajia siitä, miten haastehakemuksessa on ilmoitettava, että tilapäistä korkokattoa on noudatettu. Lisäksi sähköiseen asiointipalveluun on otettu asiasta valinnainen vakiofraasi. Ohjeistusta ja fraasia on lausuntopyynnön tarkoittaman lakimuutoksen jälkeen päivitettävä ja täydennettävä.

Summaaristen velkomusasioiden käsittely nojautuu siis tällä hetkellä tilapäisen korkokaton noudattamisen valvonnan osalta luotonantajan omaan ilmoitukseen siitä, että tämä on noudattanut pakottavaa sääntelyä. Käräjäoikeuksien ei ole mahdollista esimerkiksi ryhtyä kuluttajaluottoasioissa laajasti pyytämään kantajilta saldoerittelyä luoton käytöstä. Tilapäisen korkokaton noudattamisen

kannalta epäilyttävissä tilanteissa käräjäoikeudet tietysti täydennyttävät haastehakemuksia tutkimisvelvollisuutensa täyttääkseen.

Kantaja, joka on rikkonut tilapäistä korkokattoa tai luotosta perittävien maksujen korottamisen kieltoa, ei menetä kokonaan oikeuttaan luottokoron tai muiden luottokustannusten perimiseen, vaan tuomioistuimessa viran puolesta hylättäväksi vaatimuksesta tulee korkokaton ylittävä osuus ja vastaavasti kiellon vastaisen korotuksen osuus muista luottokustannuksista. Käräjäoikeuden käsityksen mukaan tällainen sääntely on asianmukainen. Tältäkin kannalta katsottuna korostuu kantajien velvollisuus eritellä haastehakemuksessa luottokorkoa ja muita luottokustannuksia koskevat vaatimuksensa niin, että niiden laillisuus on mahdollista tutkia.

Kuten lausuntopyynnön tarkoittamassa luonnoksessa todetaan, luottojen hintasääntelyä on muutettu viime vuosina useaan otteeseen siten, että eri luottotyyppejä, eri aikoina tehtyjä sopimuksia ja tilapäisen korkokaton johdosta myös eri aikoina tehtyjä nostoja voivat koskea eri säännökset. Nyt luonnosteltu sääntely ei koskisi jo voimassa olevan tilapäisen korkokaton aikana tai sitä ennen tehtyjä kertaluottosopimuksia eikä aikaisemmin tehtyjä jatkuvaa luottoa koskevia sopimuksia siltä osin kuin luottoa on nostettu ennen nyt luonnostellun uuden väliaikaisen lain voimaantuloa. Tämä on – jälleen kerran - varsin monimutkainen sääntely sovellettavaksi summaarisissa riita-asioissa niitä suurena massana käsittelevän kansliahenkilökunnan toimesta. Käräjäoikeus toivoo, että lainvalmistelussa käytettäisiin kaikki mahdollisuudet yksinkertaistaa kuluttajaluottoasioiden sääntelyä ja siten helpottaa niiden käsittelemistä nykyisestä jo valmiiksi kuormittuneissa tuomioistuimissa.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa ei ole vielä merkittävässä määrin käsitelty asioita, joissa tilapäinen korkokatto olisi tullut noudatettavaksi. Luonnoksesta ei siten voida lausua käytännön kokemusten perusteella nyt tehtyä enempää. Käräjäoikeuteen saapuvien velkomusasioiden määrässä ei ole havaittavissa sellaisia muutoksia, jotka voisi tällä hetkellä yhdistää kuluttajaluottojen tilapäiseen hintasääntelyyn.

Heikkinen Timo
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus